Acest ghid a fost elaborat de către Oficiul Național al Turismului sub egida Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova în cadrul Proiectului „Eco App pentru turismul sustenabil în Moldova", implementat cu suportul strategic al Fundației Human Doc și cofinanțat prin cooperarea pentru dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

În colaborare cu: InnoVillage Moldova, Asociația Dezvoltatorilor și Investitorilor Imobiliari, Rețeaua Națională Dezvoltare Leader, Solidarity Fund PL în Moldova, Alianța Infonet, Rezervația Cultural Naturală „Orheiul Vechi".

Publicația reflectă exclusiv opinia autorului și nu reprezintă poziția oficială a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

OFICIUL NAȚIONAL AL TURISMULUI REPUBLICA MOLDOVA

HumanDoc FOUNDATION

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova

asistența poloniei

GHID PRACTIC PENTRU DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA TRASEELOR TURISTICE SUSTENABILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

CHIȘINĂU 2026

Acest ghid a fost elaborat de către Oficiul Național al Turismului sub egida Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova în cadrul Proiectului „Eco App pentru turismul sustenabil în Moldova'', implementat cu suportul strategic al Fundației Human Doc și cofinanțat prin cooperarea pentru dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

În colaborare cu: InnoVillage Moldova, Asociația Dezvoltatorilor și Investitorilor Imobiliari, Rețeaua Națională Dezvoltare Leader, Solidarity Fund PL în Moldova, Alianța Infonet, Rezervația Cultural Naturală „Orheiul Vechi".

Publicația reflectă exclusiv opinia autorului și nu reprezintă poziția oficială a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

Ghid practic pentru dezvoltarea și promovarea traseelor turistice sustenabile în Republica Moldova
Elaborat de: IP Oficiul Național al Turismului
Cu suportul: Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, Human Doc Foundation, Rețeaua de Dezvoltare Națională Lider, Solidarity Fund PL in Moldova, Innovillage Moldova.
Tipar: Tipografia Bons Office SRL
[Chișinău] : Simbol-NP, 2024. – 100 p. : il.
Text: lb. rom.

CUPRINS

CUPRINS....1
INTRODUCERE....2
SCOPUL GHIDULUI....2
STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL METODOLOGIC....2
ABREVIERI....3

CAPITOLUL 1. CADRU NORMATIV ȘI PRINCIPII DIRECTOARE....5

1. Ce trebuie să știi înainte de a dezvolta un traseu....5
1.1. Cadrul normativ și instituțional în domeniul turismului....6
1.2. Clasificarea și tipologia traseelor turistice....11
1.3. Principiile traseelor turistice durabile....16

CAPITOLUL II. METODOLOGIA DE PROIECTARE ȘI IMPLEMENTARE A TRASEELOR TURISTICE....18

2.1 ETAPA I: Elaborarea conceptului și evaluarea potențialului....18
2.2 ETAPA II: Implementarea traseului turistic în teren....29
2.3 ETAPA III: Digitalizarea, promovarea și lansarea oficială a traseului....32

CAPITOLU III. MANAGEMENTUL, OPERAȚIONALIZAREA ȘI SUSTENABILITATEA FINANCIARĂ....40

3.1 Administrarea traseului și monitorizarea indicatorilor de performanță (KPI)40
3.2 Structura Bugetului și identificarea surselor de finanțare....45
3.3. Mentenanța infrastructurii, siguranța vizitatorilor și gestionarea riscurilor 52

CONCLUZIE....60
ANEXE....61
BIBLIOGRAFIA....65
RECOMANDĂRI UTILE:....67
GRUPUL DE LUCRU:....68

INTRODUCERE

Prezentul ghid constituie un instrument strategic și practic dedicat dezvoltării, amenajării și promovării traseelor turistice sustenabile din Republica Moldova. Documentul urmărește protecția mediului și valorificarea responsabilă a patrimoniului natural și cultural, generând beneficii directe pentru comunitățile locale și vizitatori.

SCOPUL GHIDULUI

Ghidul oferă un cadru metodologic unitar pentru planificarea, implementarea și gestionarea traseelor turistice. Acesta se adresează autorităților publice, ONG-urilor de profil, agenților de turism, agenților tur-operatoare, ghizilor și altor actori din sector.

STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL METODOLOGIC

1. **Cadrul normativ și instituțional:** Legislația aplicabilă și rolul entităților publice din turism.

2. **Recomandări practice:** Proiectarea traseelor, standardele de marcare și amenajare, dezvoltarea conținutului narativ și strategii de promovare.

3. **Management operațional:** Monitorizarea fluxurilor de vizitatori, mentenanța infrastructurii și normele de siguranță.

ABREVIERI

Instituții și autorități publice

ADR – Agenție de Dezvoltare Regională

AEE – Agenția pentru Eficiență Energetică

AIPA – Agenția de Intervenții și Plăți în Agricultură

AM – Agenția de Mediu

ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

ANSA – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

APL – Administrația Publică Locală

ASP – Agenția Servicii Publice

CIPS – Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică din cadrul Guvernului Republicii Moldova

IDEP – Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor

ISSPNPC – Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor

MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

MC – Ministerul Culturii

MDED – Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

MEC – Ministerul Educației și Cercetării

MIDR – Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

ODA – Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului

ONT – Oficiul Național al Turismului

ONVV – Oficiul Național al Viei și Vinului

RCNOV – Rezervația Cultural-Naturală „Orheiul Vechi”

Organizații internaționale și proiecte

ONU – Organizația Națiunilor Unite

UE – Uniunea Europeană

UNDP – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

UN TOURISM – Organizația Mondială a Turismului a Națiunilor Unite

UCIP IFAD – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD

Organizații non-guvernamentale și entități de turism

AO / ONG – Asociație Obștească / Organizație Non-Guvernamentală

GAL – Grup de Acțiune Locală

OMDT – Organizație de Management a Destinației Turistice

Forme juridice și de organizare economică

GȚ – Gospodărie Țărănească

IMM – Întreprinderi Mici și Mijlocii

ÎI – Întreprindere Individuală

SA / SC / SNC / SRL – Societate pe Acțiuni / în Comandită / în Nume Colectiv / cu Răspundere Limitată

Surse de finanțare și bugete

AEÎ – Asociație de Economii și Împrumut

BL / BR / BS – Bugetul Local / Raional / de Stat

FEE – Fondul pentru Eficiență Energetică

FISM – Fondul de Investiții Sociale din Moldova

FNDRL – Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală

FNM – Fondul Național de Mediu

FR – Fondul Rutier

FNDAMR – Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Măsura 2.5 „Stimularea dezvoltării agroturismului și/sau a turismului vitivinicol

Termeni tehnici și instrumente

GMB – Google Business Profile (fost Google My Business)

PUV – Propunerea Unică de Valoare

CAPITOLUL 1. CADRU NORMATIV ȘI PRINCIPII DIRECTOARE

1. Ce trebuie să știi înainte de a dezvolta un traseu

Un traseu turistic este o cale care a existat mereu, în mod natural sau creată de om, dar prin identificarea și marcarea sa, noi reușim să evidențiem valoarea acestuia, oferindu-le turiștilor oportunitatea de a descoperi locuri deosebite, de a învăța despre tradiții, natură și cultură. Deși un traseu poate fi doar o potecă cunoscută de localnici, procesul de dezvoltare a acestuia într-un traseu turistic presupune mult mai mult decât simpla amenajare a unui drum. Este vorba despre integrarea unei povești, a unui context cultural, natural și istoric, într-un traseu care să îmbine utilitatea cu experiența turistică, astfel încât vizitatorii să poată explora și înțelege mai profund locurile prin care trec. Un traseu turistic poate fi inițiat de mai multe părți interesate – de la

administrații publice și organizații profesionale, până la comunități sau antreprenori – fiecare având motivații distincte, dar urmărind în esență același obiectiv: crearea unei oferte turistice coerente și sustenabile. De cele mai multe ori, inițiativa de a crea un traseu turistic vine din partea localnicilor pasionați care cunosc poveștile, tradițiile și secretele locurilor din comunitatea lor, antreprenorilor care văd potențialul atragerii turiștilor prin experiențe tematice, ghizilor de turism care doresc să creeze trasee personalizate pentru clienți, organizațiilor culturale sau ONG-urilor implicate în promovarea patrimoniului local și a sustenabilității, pasionaților de natură și aventură care transformă potecile preferate în trasee organizate.

În acest capitol, ne vom concentra asupra pașilor esențiali necesari pentru a transforma o idee într-un traseu turistic bine definit. Vom discuta despre cadrul normativ și instituțional care reglementează domeniul turism, precum și despre principiile unui traseu turistic sustenabil, care trebuie să fie fundamentul oricărei inițiative de dezvoltare a acestora. Vom evidenția, de asemenea, felul în care dezvoltarea unui traseu turistic poate avea un impact pozitiv asupra mediului înconjurător și a comunității. Cum poate contribui la conștientizarea vizitatorilor asupra necesității protejării patrimoniului natural și cultural.

Dacă ai o idee, o viziune și dorința de a conecta oamenii cu locuri deosebite, poți deveni următorul inițiator de trasee turistice. De la identificarea obiectivelor și planificarea detaliilor, până la promovare și implementare, vei descoperi toți pașii necesari pentru a transforma o idee într-o experiență memorabilă pentru turiști.

1.1. Cadrul normativ și instituțional în domeniul turismului

Turismul este un sector economic și social de importanță

strategică care, atunci când este valorificat, devine o oportunitate de a dezvolta comunitățile și de a păstra moștenirea culturală și naturală a țării. În Republica Moldova, turismul sustenabil devine tot mai relevant, oferind oportunități pentru păstrarea tradițiilor locale, protejarea mediului și crearea de beneficii economice directe pentru comunitățile rurale.

Pentru ca sectorul turistic să crească într-un mod organizat și eficient, este nevoie de un cadru normativ bine structurat, care să reglementeze crearea și dezvoltarea traseelor și a activităților turistice. Legea nr. 352/2006 privind organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova reglementează raporturile juridice ce țin de elaborarea și promovarea politicii naționale în domeniul turismului, organizarea și coordonarea activității turistice și a activității de întreprinzător în domeniul turismului, formele de turism, dezvoltarea și promovarea destinațiilor turistice, stabilește cerințele privind calitatea serviciilor turistice și asigurarea securității turiștilor, precum și principiile de colaborare internațională în domeniul turismului. Totodată HG Nr. 664/2025 cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind elaborarea și aprobarea rutelor turistice naționale stabilește regulile de implementare și aprobare a rutelor turistice naționale care au tangență traseele turistice.

Acest cadru regulatoriu asigură protejarea resurselor naturale, conservarea patrimoniului cultural și atragerea de investiții, dar și implicarea activă a comunității locale. Totuși, pentru a ține pasul cu noile tendințe și cerințe globale, este important să-l adaptăm continuu. De la protejarea biodiversității, până la crearea de trasee turistice care respectă natura, fiecare decizie trebuie să contribuie la dezvoltarea sustenabilă și durabilă a turismului.

Responsabilitatea pentru administrarea domeniului turism este împărțită între mai multe autorități publice, atât la nivel central, cât și local.

AUTORITATE / ORGANIZAȚIE	ROL ȘI ATRIBUȚII
Parlamentul	Adoptă acte normative în domeniul turismului și propune inițiative legislative.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Promovează politica de stat în domeniul economiei și coordonează dezvoltarea economică, inclusiv pentru turism și optimizează cadrul de reglementare a activității antreprenoriale. Elaborează strategii, programe naționale și proiecte de acte normative în domeniul turismului, coordonează măsurile privind implementarea strategiilor și politicii de stat în turism.
Ministerul Culturii	Elaborează și promovează documente de politici publice și a proiectelor de acte normative în domeniile: culturii, patrimoniul cultural național și mass-media.
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA)	Susține dezvoltarea agroturismului, prin finanțare și subvenții din Fondul Național pentru Dezvoltarea Agriculturii și Mediului Rural.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)	Coordonează proiectele de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii turistice și a accesului către obiectivele turistice.
Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Actualizează standardele ocupaționale și curriculumul pentru unele programe de turism.

Oficiul Național al Turismului (ONT)	Coordonează și organizează activități de promovare a turismului receptor și intern, de dezvoltare a produsului turistic și promovare a țării ca destinație turistică, de dezvoltare a competențelor antreprenoriale ale sectorului turistic.
Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)	Susține agenții economici din turism prin granturi și garanții bancare și sprijină dezvoltarea IMM-urilor în turism.
Agenția de Investiții	Atrage investiții strategice, acordă suport post investițional, promovează imaginea de țară și dezvoltă dimensiunea de diplomație economică.
Agenția de Intervenții și Plăți în Agricultură (AIPA)	Administrează programele de sprijin pentru consolidarea infrastructurii de cazare și alimentație publică în mediul rural.
Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV)	Implementează politicile statului în industria vitivinicolă și susține dezvoltarea turismului vitivinicol.
Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR)	Alocă resurse financiare pentru dezvoltarea turismului pe plan regional, îmbunătățirea infrastructurii și promovarea turismului în localități.
Agenția de Mediu (AM)	Susține promovarea turismului sustenabil în ariile protejate și rezervațiile științifice.
Agenția „Moldsilva”	Gestionează fondul forestier și parcurile naționale, amenajează zone de agrement și trasee turistice.

Agenția Servicii Publice	Ține evidența patrimoniului turistic, clasifică structurile de primire turistică și eliberează certificatul de clasificare.
Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	Protejează turistul în calitate de consumator, verifică conformitatea serviciilor turistice și supraveghează respectarea drepturilor consumatorilor.
Autoritățile publice locale	Participă la elaborarea rutelor turistice în conformitate cu programele de dezvoltare a turismului, creează condiții favorabile pentru activitatea în teritoriu a agenților economici din industria turismului, delimitează și autorizează teritoriile pentru odihnă și agrement, întreprind acțiuni de amenajare turistică teritorială, asigură dotarea teritoriilor autorizate cu indicatoare turistice, dotează teritoriile cu facilități minime pentru vizitatori, recepționează notificările privind inițierea/ modificarea/ încetarea activității de comerț în domeniu.
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	Autorizează activitățile de comerț și funcționarea corespunzătoare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și servire a mesei.
Administrația de Stat a Drumurilor	Dezvoltă și modernizează rețeaua de drumuri publice naționale prin implementarea programelor Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Biroul Național de Statistică	Coordonează sistemul statistic național în ceea ce privește elaborarea și producerea statisticilor oficiale, furnizează și analizează date statistice în domeniul turismului, precum: capacitatea structurilor de primire a turiștilor; activitatea agențiilor de turism și a operatorilor de turism; frecvența structurilor de primire a turiștilor.

1.2. Clasificarea și tipologia traseelor turistice

Proiectarea și structurarea unei rețele de trasee turistice necesită, în prima etapă, o definire conceptuală riguroasă a obiectului de cercetare. Spre deosebire de o rută turistică generală — care desemnează un itinerar geografic mai amplu și mai puțin structurat — traseul turistic reprezintă o cale clar delimitată, cu un parcurs determinat, pe care vizitatorii o parcurg în mod organizat sau independent. Rolul său este de a conecta un ansamblu de obiective naturale sau antropice dintr-o zonă specifică, fiind susținut de echipamente de semnalizare și infrastructură de primire (popasuri, refugii, panouri informative și puncte de observare).

Un **traseu turistic viabil** trebuie să îndeplinească un set de condiții generale obligatorii pentru a funcționa eficient ca produs turistic și instrument de planificare teritorială:

- **Delimitare clară:** Un punct de început și un punct de final clar definite, fundamentale pentru orientare, siguranța vizitatorilor, gestionarea fluxurilor de persoane și eficiența administrativă.
- **Tematică și coerență experiențială:** O temă centrală bine definită (natură, patrimoniu cultural, gastronomie, vinificație, spiritualitate, aventură sau educație), care să le ofere turiștilor un motiv clar și atractiv pentru parcurgerea itinerarului.

- **Densitatea și conectivitatea obiectivelor:** Conectarea unui număr suficient de atracții (monumente istorice, rezervații naturale, muzee, sate tradiționale, crame sau ateliere meșteșugărești) interconectate printr-un traseu continuu, ușor de urmărit și fundamentat pe o logică geografică riguroasă.

- **Accesibilitate și siguranță:** Posibilitatea reală de acces la punctul de pornire și pe parcursul rutei (pe jos, cu bicicleta, cu autoturismul sau cu transportul public), evitarea zonelor cu risc major, semnalizarea lizibilă și existența opțiunilor de intervenție în caz de urgență.

- **Infrastructură minimă de dotare:** Prezența marcajelor omologate, a panourilor informative, spațiilor de odihnă, parcărilor, grupurilor sanitare și surselor de apă potabilă.

Traseele turistice funcționează multi-scalar: la nivel regional, conectează destinațiile mari, la nivel local structurează experiența turistică directă, iar la nivel urban optimizează vizitarea rapidă. În contextul Republicii Moldova, aceste niveluri variază de la circuite naționale și regionale (cum sunt rutele vitivinicole sau culturale) până la trasee locale rurale și itinerare pietonale urbane. Respectarea acestor condiții exclude din analiză traseele punctuale (care nu presupun deplasarea în afara locului de cazare) și permite elaborarea unor fișe logistice și șabloane de traseu standardizate, extrem de utile pentru specialiști și turiști deopotrivă.

Cadrul tipologic al traseelor turistice permite ordonarea structurală a ofertei în funcție de caracteristicile geometrice, funcționale și spațiale.

CRITERIU DE CLASIFICARE	TIP DE TRASEU	CARACTERISTICI SPECIFICE ȘI APLICABILITATE
După forma spațială	Liniare	Conectează punctul A de plecare cu punctul B de sosire pe trasee distincte, specifice drumețiilor montane sau rutelor de traversare.
	Circulare	Punctul de sosire coincide cu cel de plecare, formând o buclă închisă; sunt ideale pentru explorarea zonelor concentrate și turismul de o zi.
	Radiale	Se desfășoară dintr-un punct central de cazare/ resort spre exterior, pe mai multe ramificații, permițând revenirea zilnică în același punct.
	Combinate	Integrează segmente liniare, circulare și radiale într-un circuit complex adaptat rețelelor regionale de transport și atracții.
După tematică și scop	Naturale și Ecologice	Axate pe explorarea pădurilor, ariilor protejate, biodiversității și observarea florei/ faunei.
	Culturale și Istorice	Orientate spre vizitarea monumentelor, siturilor arheologice, arhitecturii tradiționale și muzeelor.
	Gastronomice și Vitivinicole	Centrate pe promovarea bucătăriei locale, valorificarea soiurilor autohtone, vizite la crame și agropensiuni.
	Etnografice și Religioase	Orientate spre descoperirea mănăstirilor, locurilor de pelerinaj, satelor tradiționale și meșteșugurilor populare.

	Educaționale/ Interpretative	Dotate cu facilități speciale de interpretare ecologică și istorică (panouri interactive, audio-ghiduri, poteci tematice).
După durată și lungime	Scurte	Durată de 1-3 ore; specifice turismului urban, plimbărilor de agrement sau parcurgerii potecilor ecologice ușoare.
	De o zi	Durată de 4-8 ore; acoperă un ansamblu mai amplu de obiective și necesită o planificare logistică medie.
	Lungi (multi-zi)	Trasee de trekking, cicloturism transfrontalier sau circuite naționale care necesită logistică complexă, cazare și servicii de masă.
După gradul de dificultate	Ușoare	Teren facil, fără diferențe mari de nivel; accesibile familiilor, seniorilor și persoanelor fără pregătire fizică.
	Moderate	Solicită o condiție fizică medie, desfășurându-se pe teren variat și distanțe mai mari.
	Dificile	Teren accidentat, pante abrupte și distanțe mari; adresate exclusiv drumeților și sportivilor experimentați.
După mijlocul de deplasare	Pedestre	Destinate exclusiv mersului pe jos (drumeții rurale, trekking, tururi pietonale urbane).
	Cicloturistice	Adaptate pentru biciclete pe drumuri secundare, de țară sau piste dedicate.

	Ecvestre	Amenajate pentru călărie, desfășurate cu precădere în mediul rural sau în rezervații naturale.
	Nautice	Desfășurate pe căi navigabile (râuri, lacuri) utilizând caiace, bărci sau canoe.
După nivelul de infrastructură	Marcate	Echipate cu semnalistică omologată, panouri de orientare, locuri de popas și refugii.
	Nemarcate	Trasee sălbatice, adresate vizitatorilor experimentați care utilizează instrumente speciale de navigare.
	Digitalizate	Trasee integrate în aplicații mobile, hărți GPS interactive și platforme inteligente de promovare.
După mediul geografic	Rurale	Conectează sate, podgorii, agropensiuni și ateliere meșteșugărești, stimulând economia locală.
	Urbane	Axate pe descoperirea patrimoniului arhitectural, istoric și cultural din orașe.
	Montane/ Costiere	Desfășurate în zone de altitudine sau de-a lungul cursurilor de apă, lacurilor și Nistrului.

O clasificare clară și detaliată le permite turiștilor să aleagă itinerare adaptate nevoilor lor, iar managerilor de destinație le oferă instrumentele necesare pentru a dezvolta oferte turistic-operative atractive, reducând impactul sezonalității și garantând un nivel ridicat de siguranță și satisfacție.

1.3. Principiile traseelor turistice durabile

Integrarea paradigmei dezvoltării durabile în industria turismului, inițiată la începutul anilor 1990, a consacrat un model de planificare axat pe echilibrul dintre protecția mediului, viabilitatea economică și echitatea socială.

În acest cadru metodologic, traseele turistice durabile sunt concepute ca instrumente de gestiune teritorială destinate să reducă amprenta ecologică a călătoriilor, să protejeze identitatea culturală a destinațiilor și să genereze valoare adăugată directă comunităților gazdă, fundamentându-se pe zece principii esențiale.

Primul pilon îl constituie **conservarea patrimoniului natural și cultural,** care presupune protejarea ecosistemelor sensibile, a peisajelor și biodiversității, alături de protejarea autenticității patrimoniului construit și imaterial. În Republica Moldova, acest principiu se traduce prin protejarea ariilor naturale, menținerea tehnicilor tradiționale de prelucrare a pietrei din centre artizanale precum Cosăuți, restaurarea caselor rurale cu prispă zugrăvite în sineală, precum și prin protejarea meșteșugurilor recunoscute internațional, cum este țesutul manual al covorului moldovenesc din lână sau obiceiurile străvechi precum colindatul în ceată bărbătească.

În strânsă legătură, **minimizarea impactului asupra mediului** urmărește proiectarea și gestionarea traseului astfel încât să reducă eroziunea solului, poluarea, generarea de deșeuri, consumul neeficient de apă și energie, precum și perturbarea florei și faunei sălbatice.

Dimensiunea socio-economică este definită prin **generarea de beneficii economice pentru comunitățile locale,** garantând retenția veniturilor în economia regională prin stimularea

antreprenoriatului în sectoare precum cazarea rurală, alimentația publică, ghidajul turistic, meșteșugurile și producția agroalimentară locală.

Viabilitatea pe termen lung este condiționată de **implicarea comunității locale,** populația din spațiul rural fiind cooptată activ în planificarea, luarea deciziilor, administrarea și promovarea rutei, fapt ce asigură acceptanța socială și un mediu de lucru echitabil.

Calitatea ofertei este asigurată prin crearea unei **experiențe autentice pentru vizitatori,** evitând artificializarea sau uniformizarea spațiului turistic. În spațiul moldovenesc, această autenticitate este susținută de gastronomia cu specific local — de la plăcintele coapte pe lemne și zeama cu tăieței de casă, până la specialități regionale precum kavurma găgăuză sau castraveții murați. Cultura vinului constituie un alt pilon central, integrat în viața cotidiană prin degustări în beciurile rurale săpate în piatră, valorificarea soiurilor autohtone de struguri (Fetească Neagră, Rară Neagră) și promovarea galeriilor subterane istorice din fostele cariere de calcar.

Pentru a garanta participarea largă, **accesibilitatea și incluziunea** asigură semnalizarea tehnică clară, condițiile de siguranță și adaptarea infrastructurii pentru familii, seniori, persoane cu dizabilități, bicicliști și drumeți cu niveluri diferite de pregătire. La nivel operațional, **mobilitatea durabilă** încurajează deplasările pietonale, ciclismul, transportul public și vehiculele cu emisii reduse, în timp ce **managementul fluxurilor de vizitatori** previne supra turismul prin dispersia spațio-temporală a turiștilor, promovarea zonelor mai puțin cunoscute și monitorizarea capacității de încărcare.

Componenta de **educație și interpretare** crește gradul de conștientizare privind biodiversitatea, conduită responsabilă și patrimoniul cultural, valorificând totodată multiculturalismul

regional (întrepătrunderea culturilor moldovenească, găgăuză, bulgară și ucraineană) și sărbătorile comunitare precum hramurile satelor sau Festivalul Prosopului.

În final, **monitorizarea și îmbunătățirea continuă** evaluează periodic indicatori cheie precum fluxul de vizitatori, impactul ecologic, starea patrimoniului, beneficiile economice locale și gradul de satisfacție al turiștilor, asigurând adaptarea permanentă a managementului rutei.

CAPITOLUL II. METODOLOGIA DE PROIECTARE ȘI IMPLEMENTARE A TRASEELOR TURISTICE

Proiectarea și amenajarea unui traseu turistic reprezintă un proces tehnico-organizatoric complex, care transformă fondul turistic brut într-un produs turistic finisat, durabil și sigur. Această metodologie asigură un echilibru strict între atractivitatea experienței pentru vizitatori, viabilitatea economică și protecția fondului natural și cultural.

2.1 ETAPA I: Elaborarea conceptului și evaluarea potențialului

Etapa inițială stabilește fundamentul analitic și strategic al întregului demers, asigurând trecerea de la ideea preliminară la definirea spațială și tematică a traseului.

2.1.1. Inventarierea și cartografierea obiectivelor turistice

Inventarierea constituie analiza de teren și documentară prin care resursele primare (naturale și antropice) dintr-un perimetru dat sunt calificate, documentate și localizate.

- Categorizarea resurselor:

  ◇ ***Situri istorice și arhitecturale:*** *cetăți, fortificații, lăcașuri de cult, ansambluri urbane sau rurale tradiționale, situri arheologice.*

  ◇ ***Zone naturale protejate:*** *rezervații peisagistice, monumente ale naturii (ex. toltre, defilee, formațiuni geologice), arii protejate.*

  ◇ ***Atracții culturale și etnografice:*** *muzee, centre de artizanat, ateliere ale meșterilor populari, locații gastronomice și vinicole.*

  ◇ ***Atracții recreative:*** puncte *de belvedere, poteci de drumeție, spații de campare și agrement.*

- Evaluarea atracțiilor: Fiecare obiectiv este analizat prin prisma tipologiei, accesibilității (căi de acces, infrastructură de sprijin), siguranței (riscuri geomorfologice sau de izolare), relevanței regionale și sezonalității.

- Cartografierea și analiza spațială: Punctele de interes sunt georeferențiate (coordonate GPS) și transpuse în mediu GIS. În această fază se evaluează distanțele fizice, timpii estimați de parcurgere, nivelul de dificultate și oportunitățile de amplasare a locurilor de popas sau de reconfirmare a traseului.

2.1.2. Stabilirea scopului și a tipului de traseu

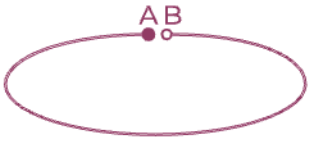
Pe baza datelor colectate la inventariere, se determină funcția principală a traseului și structura sa geometrică:

- Forma spațială:

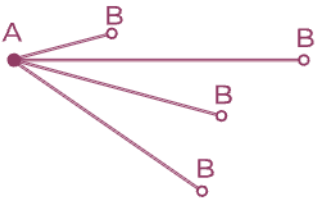
  ◇ ***Liniar: conectează un*** *punct de plecare (A) cu un punct de sosire (B) fără suprapunere (ex. trasee de drumeție sau de traversare).*

  ◇ ***Circular: punctul de*** *sosire coincide cu cel de plecare, formând o buclă optimă pentru vizitatorii de o zi.*

◇ ***Radial: pornește dintr-un** punct central (hub de cazare) spre exterior, permițând explorarea ramificată a regiunii.*

- **Segmentul de public și mijlocul de deplasare:** definirea specificului (pedestru/ hiking, cicloturistic, urban-cultural sau auto) adaptat capacității fizice și intereselor publicului țintă.

2.1.3. Crearea conceptului și a identității vizuale

Această sub-etapă asigură coerența tematică și narativă a traseului:

- **Tematica centrală:** articularea unei povești unitare (ex. istorică, ecologică, vitivinicolă sau meșteșugărească) care leagă toate obiectivele într-un fir narativ fluid.
- **Identitatea grafică:** alinierea semnalisticii și a materialelor de informare la standardele vizuale (ex. Brandul de Țară „Pomul Vieții" în contextul Republicii Moldova), stabilirea cromaticii de traseu (galben, roșu, albastru etc.) și a sistemului de pictograme.

2.1.4. Elaborarea documentației tehnice

Consolidarea cadrului normativ și executiv necesar implementării fizice:

- **Proiectul tehnic de execuție:** întocmirea planurilor de amplasare, a schemelor de fundație, fișelor tehnice ale materialelor (oțel galvanizat, aluminiu compozit, lemn tratat în autoclavă clasa 4) și a specificațiilor de siguranță/ antivandalism.
- **Baza de date spațială:** generarea fișierelor digitale vectoriale și de navigație (format .GPX) pentru integrarea în aplicații mobile și

SCANEAZĂ ȘI DESCHIDE TRASEELE R. EDINEȚ

hărți interactive.

- **Devizul de lucrări (BOQ):** cuantificarea exactă a elementelor de infrastructură (panouri principale, interpretative, borne, stâlpi direcționali, foișoare, indicatoare rutiere).

2.1.5. Detalii pentru design, machetare și print

Pregătirea materialelor informaționale și promoționale pentru producție:

- **Panouri și semnalistică:** concepția grafică a hărților vectoriale cu marcajul „Sunteți Aici", redactarea textelor bilingve (ex. ro/en), optimizarea contrastului vizual și integrarea codurilor QR cu legătură către platforme digitale.
- **Materiale tipărite:** machetarea broșurilor/ pliantelor de prezentare (ex. pliante în 6 panouri, tipărite pe hârtie mată de densitate înaltă), care să ofere descrieri detaliate, profilul de altitudine și contacte de urgență.

Exemplu

Ghid aplicat: Proiectarea și implementarea rețelei de trasee turistice din Raionul Edineț

Ca studiu de caz metodologic, implementarea infrastructurii turistice în raionul Edineț de către Autoritatea Contractantă (I.P. Oficiul Național al Turismului) exemplifică aplicarea practică a pașilor de proiectare.

ETAPA I -A EVALUARE & AUDIT TEREN	ETAPA A II - A DESIGN & PROIECT TEHNOLOGIC	ETAPA A III - A PRODUCȚIE, PRINT & MONTAJ
Verificare GPS teren	Machetare grafică UV	Confecționare structuri
Validare amplasamente	Proiectare fundații C16	Turnare fundații
Registru fotografic	Dosar tehnic & avize	Montaj & Recepție

2.2.1. Structura și tipologia traseelor din Raionul Edineț

Proiectul integrează 3 categorii funcționale de trasee, fiecare având un profil tehnic și cromatic distinct:

Traseu 1 (Rute Rurale și Tematice – Culoare Galbenă):

- ***Lungime: 8 km*** *(într-o singură direcție).*
- ***Arie de acoperire:*** *Conectează 12 localități rurale (Zăbriceni, Brînzeni, Hancăuți, Cuconeștii Vechi, Cuconeștii Noi, Gordinești, Fetești, Trinca, Tîrnova, Hlinaia, Rotunda, Hincăuți).*
- ***Focalizare: Valorificarea patrimoniului*** *rural, a meșteșugurilor, a punctelor gastronomice și a peisajelor locale.*

Traseu 2 (Circuit Regional / Sub-regional – Culoare Roșie):

- ***Lungime: 97 km*** *(într-o singură direcție).*
- ***Focalizare: Conectarea pe*** *scară largă a întregului raion, vizând atracțiile majore naturale și istorice pentru turismul auto sau cicloturistic.*

Traseu 3 (Traseu Urban Municipal Edineț – Culoare Albastră):

- ***Lungime: 4 km*** *(circuit urban).*

◇ ***Focalizare: Conectarea pietonală** a obiectivelor culturale, istorice, arhitecturale și a spațiilor publice din municipiul Edineț.*

Traseul de Drumeție (Hiking) Brînzeni – Gordinești:

◇ ***Specific: Traseu pedestru** specializat ce străbate formațiunile toltrice și defileul râului Racovăț, echipat cu borne din lemn și marcaje sintetice rezistente la intemperii. (14 km).*

2.2.2. Specificații tehnice ale elementelor de infrastructură

Infrastructura turistică destinată raionului Edineț este proiectată să reziste la solicitări mecanice și variații climatic e extreme (-30°C ... +45°C), respectând următoarele standarde constructive:

ELEMENT INFRASTRUCTURĂ	DIMENSIUNI STRUCTURĂ PANOU	MATERIALE ȘI FINISAJE	ROL FUNCȚIONAL & LOCALIZARE
Panou Informativ Principal	Structură: 2760 × 2800 mm Panou: 1290 × 1175 mm	Carcasă din lemn tratat; placă din aluminiu compozit (Dibond min. 3 mm); print UV laminat anti-UV/anti-graffiti.	Puncte majore de acces în traseele rurale și municipale; conține harta generală, reguli și cod QR.
Panou Interpretativ	Structură: 1000 × 1200 mm Panou: 800 × 1000 mm	Cadru din lemn tratat; placă aluminiu compozit; imprimare UV de înaltă rezoluție.	Amplasat la obiective naturale (toltre, rezervații) și culturale specifice pentru descriere detaliată.

Popas Turistic (Foișor)	Amprentă: ~2700 × 3500 mm	Lemn masiv tratat în autoclavă clasa 4; acoperiș din șindrilă bituminoasă; masă și bănci integrate.	Zone de odihnă și adăpost situate în puncte panoramice sau la jumătatea traseelor lungi.
Bornă de Traseu	Stâlp: 150 × 1200 mm Plăcuță: 100 × 70 mm	Stâlp din lemn tratat; plăcuță din aluminiu compozit fixată cu șuruburi inoxidabile.	Reconfirmarea direcției pe traseul de drumeție Brînzeni - Gordinești.
Plăcuță Meșter Popular	600 × 500 mm	Aluminiu compozit sau sticlă securizată/ plastic tehnic; imprimare UV rezistentă.	Identificarea și promovarea atelierelor artizanale din rețeaua rurală.
Indicator Rutier Turistic	Panou: 900 × 600 mm Suport: Profil metalic	Aluminiu compozit cu folie reflectorizantă; ancorat pe suport metalic galvanizat la cald.	Ghidaj auto la intersecțiile drumurilor publice spre obiectivele turistice.

2.2.3. Cerințe de montaj, ancorare și calitate

- **Execuția fundațiilor:** Toate structurile verticale (panouri, stâlpi, foișoare) se ancorează în fundații din beton clasa C16/20. Adâncimea minimă de fundare este de 600 mm pentru stâlpi/ borne și de 800 mm pentru panourile mari (depășind limita de îngheț și asigurând rezistență la vânt de până la 120 km/h).

- **Elemente de asamblare:** Organele de fixare sunt realizate exclusiv din oțel inoxidabil AISI 304/316, utilizând piulițe și șuruburi cu amprentă antivandalism.

- **Siguranță și Ergonomie:** Centrul panourilor informative este poziționat la o înălțime de 1.4 – 1.6 m față de sol pentru a asigura accesibilitatea universală (inclusiv pentru persoanele în fotoliu rulant). Colțurile plăcilor metalice sunt rotunjite (raza minimă 10 mm).

- **Componenta Digitală:** Fiecare panou și indicator integrează un cod QR rezistent la intemperii, ce redirecționează utilizatorul către harta interactivă a raionului Edineț, fișierele de navigare. GPX și fișele descriptive extinse ale obiectivelor.

Sistemul astfel proiectat asigură trasabilitatea, durabilitatea și valorificarea optimă a potențialului turistic regional, servind drept model de bune practici în planificarea teritorială a profilului turistic.

Amenajarea corectă a traseelor turistice implică utilizarea materialelor adecvate, respectarea standardelor de siguranță și protecția mediului, asigurând o experiență optimă pentru turiști și minimizând impactul asupra naturii. Mai jos sunt detaliate principalele tipuri de amenajare, materialele recomandate și dimensiunile standard pentru diverse elemente esențiale ale traseelor turistice.

1. Marcarea traseelor

Marcajele sunt esențiale pentru orientarea turiștilor și prevenirea rătăcirii.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI STANDARD	TIPURI DE MARCAJE
Vopsea ecologică rezistentă la intemperii (ex: pe bază de apă, fără compuși toxici). Plăci din lemn tratat sau metal pentru indicatoare. Stâlpi din lemn sau PVC pentru zone fără arbori	Marcaje pe copaci: 20 x 15 cm. Indicatoare de direcție: 50 x 20 cm, grosime de 2 cm. Înălțimea stâlpilor de marcaj: 1,5 - 2 m	Direcționale: Săgeți pentru direcționare. Informative: Panouri cu descrierea traseului și regulile de utilizare

Exemple de marcaje:

2. Construirea locurilor de odihnă

Locurile de popas trebuie să ofere confort turiștilor, iar materialele folosite trebuie să fie durabile.

TIPURI DE FOIȘOARE	DIMENSIUNI	DOTĂRI SUPLIMENTARE
Din lemn tratat: Rezistent la umezeală și schimbări climatice. Metalice: Structuri din oțel galvanizat pentru durabilitate.	Foișor mic: 2,5 x 2,5 m (6-8 persoane). Foișor mare: 4 x 4 m (12-15 persoane). Înălțimea acoperișului: 2,2 - 2,5 m.	Mese și bănci din lemn (1,5 - 2 m lungime). Coșuri de gunoi din lemn sau metal, cu capac pentru sortarea deșeurilor.

3. Panouri informative

Panourile informative educă turiștii și furnizează informații utile despre traseu și mediul înconjurător.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI STANDARD	CONȚINUT
Plexiglas sau policarbonat: Protejează împotriva ploii și razelor UV. Lemn tratat sau rame metalice pentru susținere.	Panouri mici (informații punctuale): 60 x 40 cm. Panouri mari (hărți sau descrieri detaliate): 120 x 80 cm.	Hărți ale traseului cu marcaje vizibile. Informații despre flora, fauna și regulile traseului.

4. Amenajarea punctelor de belvedere

Punctele de belvedere sunt platforme ce permit turiștilor să admire peisajele din jur.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI	DOTĂRI SUPLIMENTARE
Lemn masiv: Pentru platforme montate în zone naturale. Oțel galvanizat: Pentru structuri durabile în zone cu acces intens.	Platformă: 3 x 2,5 m (6-8 persoane simultan). Înălțimea balustradelor: 1,2 m (lemn sau metal)	Binocluri fixe pentru observarea peisajelor. Panouri cu descrierea punctelor de interes.

5. Instalarea toaletelor ecologice

Toaletele ecologice contribuie la protejarea mediului și îmbunătățesc experiența turiștilor.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI
Cabine din lemn tratat sau plastic reciclat. Sisteme de compostare sau rezervoare cu golire periodică.	Cabină: 1,2 x 1,2 m, înălțime de 2 m. Rezervor de compostare: 1 m^3, cu ventilare.

6. Poduri și treceri pe trasee dificile

Podurile și trecerile sunt esențiale pentru siguranța turiștilor pe traseele din zone umede sau abrupte.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI
Lemn de esență tare: Pentru podețe naturale. Oțel galvanizat: Pentru poduri suspendate durabile.	Podeț pentru traversare: Lățime de 1 m, lungime variabilă. Pod suspendat: Lățime de 1,2 m, cu balustrade de 1 m.

7. Iluminatul ecologic

Iluminatul sustenabil este important pentru zonele vizitate noaptea.

MATERIALE UTILIZATE	DIMENSIUNI
Lămpi solare cu baterii integrate. Stâlpi din lemn sau metal reciclat.	Înălțimea lămpilor: 2,5 - 3 m. Distanța între lămpi: 10 - 15 m.

În concluzie, un traseu bine amenajat, dotat cu materiale durabile și design atractiv, oferă turiștilor o experiență sigură, plăcută și educativă, contribuind totodată la conservarea mediului. Astfel, traseele turistice durabile devin nu doar o atracție, ci și un exemplu de bune practici pentru protejarea naturii și susținerea comunităților locale.

2.2 ETAPA II: Implementarea traseului turistic în teren

Etapa a II-a vizează **transpunerea în teren a conceptului și proiectului traseului turistic,** prin realizarea lucrărilor de amenajare, instalarea elementelor de orientare și a infrastructurii turistice ușoare, precum și prin implicarea și pregătirea actorilor locali pentru operarea și promovarea traseului. Această etapă va fi realizată în cooperare cu compania responsabilă de construcție și design, autoritățile publice locale, administratorii terenurilor și comunitatea locală.

Prima componentă a etapei constă **în coordonarea instituțională și obținerea permisiunilor necesare pentru intervențiile în teren.** În funcție de amplasarea traseului și statutul terenurilor, vor fi realizate demersurile către Moldsilva, administrațiile ariilor naturale protejate, autoritățile administrației publice locale, proprietarii și administratorii terenurilor, precum și către alte instituții relevante. În paralel, actorii locali vor fi informați cu privire la intenția de dezvoltare a traseului, amplasarea acestuia, lucrările planificate și beneficiile preconizate pentru comunitate. Coordonarea cu autoritățile și partenerii locali reprezintă o condiție importantă pentru implementarea sustenabilă a traseului.

Ulterior, compania de construcții și design va realiza **materializarea traseului în teren,** în conformitate cu soluțiile tehnice și conceptul vizual aprobat. Lucrările vor include amplasarea bornelor și indicatoarelor de direcție, realizarea marcajelor turistice și instalarea panourilor de orientare și informare. În punctele stabilite prin proiect vor fi amenajate, după caz, elemente de infrastructură turistică ușoară, precum puncte de belvedere și de odihnă, bănci, mese, foișoare, podețe, elemente de siguranță, toalete ecologice sau alte dotări necesare pentru asigurarea unei experiențe turistice sigure și atractive. Infrastructura va fi adaptată condițiilor locale și va urmări reducerea impactului asupra mediului și conservarea valorilor naturale și culturale ale zonei.

O componentă esențială a etapei este **implicarea comunității locale în procesul de implementare și pregătirea acesteia pentru administrarea și promovarea traseului.** Vor fi identificați și implicați reprezentanți ai administrației publice locale, centrelor de informare turistică, ghizi de turism, antreprenori, unități de cazare și alimentație, producători locali, meșteșugari, administratori ai obiectivelor turistice și alte persoane sau

organizații interesate. Această abordare va contribui la integrarea traseului în oferta turistică locală și la crearea unor oportunități economice pentru comunitate.

În acest context, vor fi organizate **sesiuni de informare și instruire pentru stakeholderii locali,** cu accent pe cunoașterea traseului, orientarea și informarea vizitatorilor, interpretarea patrimoniului natural și cultural, promovarea produselor și serviciilor locale, siguranța turiștilor și mecanismele de raportare a eventualelor probleme. Ghizii și reprezentanții centrelor de informare vor avea un rol important în transmiterea informațiilor către vizitatori și în monitorizarea stării traseului. Instruirea actorilor locali contribuie astfel la crearea unui mecanism local de gestionare și întreținere a traseului.

La finalul lucrărilor va fi realizată **verificarea și testarea traseului în teren,** cu participarea echipei de proiect, a companiei responsabile de implementare, reprezentanților autorităților locale și ai comunității. Testarea va permite verificarea accesibilității, vizibilității marcajelor, funcționalității infrastructurii, siguranței și coerenței traseului. Observațiile rezultate vor fi utilizate pentru realizarea ultimelor ajustări înainte de lansarea oficială. Testarea în teren este necesară pentru identificarea problemelor și îmbunătățirea experienței vizitatorilor.

Rezultatul Etapei a II-a va fi un traseu turistic funcțional și materializat în teren, dotat cu elementele necesare de orientare, informare și infrastructură ușoară, coordonat cu autoritățile și administratorii terenurilor și susținut de o comunitate locală informată și pregătită să participe la promovarea, utilizarea și întreținerea acestuia.

2.3 ETAPA III: Digitalizarea, promovarea și lansarea oficială a traseului

Etapa a III-a vizează **transformarea traseului turistic într-un produs turistic accesibil și atractiv pentru vizitatori,** prin integrarea acestuia în instrumentele digitale de promovare, elaborarea și distribuirea materialelor de comunicare, precum și organizarea lansării oficiale. Această etapă va asigura vizibilitatea traseului și accesul publicului la informații relevante privind itinerarul, obiectivele turistice, durata, dificultatea, punctele de acces și serviciile disponibile în comunitățile traversate.

În prima fază va fi realizată **digitalizarea traseului,** prin actualizarea și verificarea hărții digitale, înregistrarea traseului în format GPS și integrarea punctelor de interes, a obiectivelor turistice, punctelor de belvedere, zonelor de odihnă și a serviciilor turistice locale. Informațiile vor fi structurate într-un format ușor de utilizat și adaptat pentru platforme digitale, aplicații mobile și alte instrumente de informare turistică. Utilizarea hărților digitale și a tehnologiilor mobile contribuie atât la orientarea vizitatorilor, cât și la monitorizarea și gestionarea traseului.

O componentă importantă va fi **elaborarea conținutului digital și promoțional al traseului.** Vor fi pregătite descrieri în limba română și, după caz, în limbi de circulație internațională, materiale foto-video, hărți, elemente grafice, informații despre obiectivele incluse și recomandări pentru vizitatori. Conținutul va pune în valoare patrimoniul natural și cultural, specificul local, tradițiile, gastronomia și produsele comunităților traversate, contribuind la integrarea traseului într-o ofertă turistică coerentă.

Traseul va fi **integrat în canalele oficiale de promovare și informare turistică,** inclusiv platforme web, rețele sociale, hărți și aplicații digitale relevante. Centrele de informare turistică, ghizii și operatorii locali vor fi încurajați să utilizeze materialele

și instrumentele create pentru promovarea traseului și pentru informarea vizitatorilor. În acest mod, digitalizarea va fi corelată cu promovarea directă la nivel local și cu oferta turistică existentă.

În etapa următoare va fi realizată **campania de promovare și comunicare a traseului,** prin intermediul canalelor instituționale și ale partenerilor. Comunicarea va include prezentarea traseului, a principalelor atracții și experiențe, precum și a oportunităților oferite de comunitățile locale. Vor putea fi organizate tururi demonstrative, vizite de presă, activități cu ghizi, influenceri sau reprezentanți ai sectorului turistic, în funcție de profilul traseului și de resursele disponibile.

Lansarea oficială a traseului va reprezenta momentul de prezentare publică a produsului turistic și va reuni reprezentanții instituțiilor responsabile, autoritățile publice locale, comunitatea, operatorii turistici, ghizii, partenerii și reprezentanții mass-media. Evenimentul va include, după caz, o parcurgere demonstrativă a traseului, prezentarea infrastructurii și a obiectivelor turistice, activități culturale și gastronomice locale și promovarea produselor și serviciilor comunității.

După lansare va fi asigurată **monitorizarea inițială a funcționării traseului și colectarea feedback-ului vizitatorilor și actorilor locali**. Vor fi urmărite: numărul de vizitatori, gradul de utilizare a traseului, feedbackul privind accesibilitatea și infrastructura, precum și eventualele probleme identificate. Datele colectate vor permite realizarea unor ajustări și îmbunătățiri ulterioare. Monitorizarea fluxului de turiști, feedbackul și verificarea periodică a infrastructurii sunt recomandate ca instrumente pentru administrarea durabilă a traseului.

Rezultatul Etapei a III-a va fi un traseu turistic digitalizat, promovat și accesibil publicului, integrat în canalele de informare și promovare turistică, susținut de actorii locali și lansat oficial ca produs turistic funcțional al destinației.

De ce este necesar să digitalizezi traseele turistice?

Într-o lume dominată de tehnologie și conectivitate, accesul la informații în format digital nu mai este doar un avantaj, ci o necesitate. Digitalizarea traseelor turistice le oferă vizitatorilor posibilitatea de a explora și planifica înainte de a ajunge la destinație. Prin integrarea traseului pe hărți online, le asiguri turiștilor o experiență simplă și accesibilă, ajutându-i să descopere mai ușor punctele de interes. Acest proces nu doar că îmbunătățește satisfacția călătorilor, ci și sporește vizibilitatea și atractivitatea locației tale.

Bine de știut!

Aplicația Google Maps este printre top cele mai utilizate aplicații de călătorie la nivel mondial și numără peste 220 de țări și teritorii mapate și sute de milioane de companii și locații pe hartă. Aceasta oferă o hartă detaliată și actualizată constant, precum și funcții de navigație pas cu pas, inclusiv indicații vocale. De asemenea, Google Maps se remarcă prin actualizările în timp real privind traficul, accidentele și lucrările rutiere, permițând șoferilor să evite zonele aglomerate. O funcție notabilă este posibilitatea de a vizualiza imagini din satelit și Street View, oferind o perspectivă clară asupra destinației.

2.3.1 Materialele digitale sunt esențiale pentru a oferi traseului tău o identitate captivantă și accesibilă. Acestea pot fi:

- **Narative:** Texte bine structurate care povestesc istoria, cultura și specificul traseului, creând o conexiune emoțională cu vizitatorii. Folosește un limbaj clar și captivant pentru a descrie fiecare punct de interes.
- **Audio:** Înregistrări ghidate sau povești audio care însoțesc turiștii

pe traseu, oferindu-le o experiență interactivă și personalizată. Acestea pot include muzică locală, interviuri cu localnici sau sunete din natură.

- Vizuale: Hărți interactive, fotografii de calitate, videoclipuri sau tururi virtuale care ajută vizitatorii să vizualizeze traseul și să se inspire înainte de călătorie.

Un material digital bine realizat transformă obiectivele traseului într-o experiență interesantă pentru turiști, consolidând imaginea destinației.

Atunci când te gândești la ce fel de material digital să creezi, este important să iei în considerare câțiva factori cheie care țin de audiența și utilizatorii traseului tău. În primul rând, **ce limbă vorbesc** vizitatorii tăi? Dacă aceștia provin din diverse colțuri ale lumii, este esențial să oferi informații în mai multe limbi pentru a-i face să se simtă confortabil și să înțeleagă traseul.

În al doilea rând, **ce format de conținut preferă?** Unii turiști vor să citească texte, alții preferă să asculte ghiduri audio sau să vizualizeze videoclipuri și imagini. În funcție de profilul audienței, poți adapta materialele pentru a le oferi o experiență completă.

În al treilea rând, gândește-te la **cum caută informațiile.** Mulți utilizatori caută rapid pe smartphone, iar hărțile interactive sau aplicațiile ușor de navigat sunt esențiale. De asemenea, este important ca informațiile să fie accesibile prin diverse canale, de la site-uri web, platforme agregator, aplicații mobile la rețelele sociale.

2.3.2 Integrarea pe platforme și aplicații digitale

Atunci când un turist, fie local, fie internațional, caută cum să ajungă la localitatea ta sau la traseul tău, primul loc unde se va informa sunt, cel mai adesea, aplicațiile de orientare, precum **Google Maps, Waze.** Aceste platforme sunt esențiale pentru a ajuta vizitatorii să își planifice experiența.

De aceea, este crucial ca traseul tău să fie bine integrat pe aceste aplicații, astfel încât să fie ușor de găsit și accesibil. Asigură-te că locațiile sunt marcate corect pe hărți și că punctele de interes sunt vizibile pentru cei care caută destinații turistice în zonă.

Cum să adaugi locații individuale pe Google Maps?

1. Deschide Google Maps

Lansează aplicația **Google Maps** pe telefonul mobil sau deschide site-ul web pe un desktop.

2. Căutare locație

În Google Maps, caută locația exactă sau poziția pe care dorești să o adaugi (dacă aceasta nu există deja pe hartă).

3. Adaugă un loc lipsă

PE TELEFON:	PE DESKTOP:
Apasă pe **meniul hamburger (trei linii)** din colțul stâng sus al aplicației. Alege **„Adaugă un loc lipsă”**.	În bara de căutare, clic pe **„Adăugați un loc lipsă”** (în partea de jos a listei de sugestii).

4. Completează detaliile locației

Completează formularul cu informațiile necesare:

- ◇ *Numele locației*
- ◇ ***Adresa exactă*** (sau poți *trage markerul pe hartă pentru a plasa locația manual)*
- ◇ ***Categorie*** (alege-o pe cea *care se potrivește cel mai bine, de exemplu: „Traseu turistic”, „Loc de vizitat” etc.)*

◇ *Orar de funcționare* (dacă *este cazul)*

◇ *Telefon și site web (opțional, dacă sunt relevante)*

5. Adăugarea fotografiilor

Poți să adaugi **fotografii** relevante care să ajute vizitatorii să se familiarizeze cu locul. Acestea pot include imagini ale peisajului, semnelor de pe traseu sau ale atracțiilor din apropiere.

6. Verificarea locației

După ce ai completat informațiile, apasă pe **„Trimite”**. Google va examina locația înainte de a o adăuga definitiv pe hartă. În funcție de caz, poate dura câteva zile până când locația va fi disponibilă pentru toți utilizatorii.

7. Vizualizează și actualizează locația

Odată aprobată, locația va apărea pe Google Maps și va fi accesibilă oricui caută acea destinație. Poți oricând să editezi sau să adaugi informații suplimentare prin aceleași opțiuni.

Bine de știut!

Adăugarea unui loc pe Google Maps fără administrare prin **Google My Business** *este un proces simplu, dar nu vei putea gestiona direct interacțiunile vizitatorilor sau să vizualizezi statistici. Dacă dorești control total asupra locației (de exemplu, să răspunzi recenziilor sau să actualizezi informațiile frecvent), Google My Business ar fi opțiunea mai bună.*

După ce ai adăugat locația pe Google Maps, este recomandat să continui cu câțiva pași esențiali pentru a îmbunătăți vizibilitatea acesteia. Iată cinci sfaturi pentru a atrage mai mulți vizitatori:

1. Adaugă fotografii de calitate

Fotografiile clare, luminoase și relevante ajută la atragerea vizitatorilor. Imaginile cu peisaje, obiective turistice sau atracții din zonă vor face locația mai atractivă și vor spori șansele ca utilizatorii să o aleagă.

2. Împărtășește locația pe rețelele sociale

Promovează locația pe rețelele tale de socializare, oferind link-ul Google Maps. Încurajează-ți urmăritorii să o adauge în hărțile lor personale sau să o viziteze. Distribuirea activă ajută la creșterea vizibilității.

3. Adaugă recenzii și încurajează feedback-ul vizitatorilor

Recenziile joacă un rol important în creșterea vizibilității pe Google Maps. Încurajează vizitatorii să lase feedback, iar recenziile pozitive vor îmbunătăți performanța locației tale în rezultatele de căutare.

4. Folosește cuvinte cheie relevante în descriere

În descrierea locației, include cuvinte cheie legate de atracțiile sau caracteristicile zonei, cum ar fi „traseu turistic”, „atracție naturală”, „loc istoric” etc. Acest lucru ajută la îmbunătățirea căutărilor pentru turiști interesați de anumite tipuri de locații.

5. Actualizează informațiile periodic

Menținerea locației actualizate este importantă pentru a rămâne vizibil. Dacă apar schimbări, cum ar fi noi activități sau modificări ale orarului, asigură-te că sunt reflectate corect pe Google Maps. Locațiile cu informații precise și actualizate sunt favorizate în rezultatele căutărilor.

Aplicând aceste sfaturi, locația ta va deveni mai ușor de găsit și mai atrăgătoare pentru vizitatori.

2.3.3 Promovarea traseului și a locațiilor turistice

Când vine vorba despre prezența online, lista de platforme și aplicații poate deveni aproape infinită. Pentru a crește eficiența eforturilor de promovare și utilitatea traseului tău, este esențial să analizezi audiența și să prioritizezi platformele pe care vei prezenta traseul.

În Moldova, o platformă de bază pentru informare este Google Maps, unde contribuțiile la îmbogățirea hărților sunt extrem de importante. Prin actualizarea și completarea hărților cu informații corecte, vei ajuta turiștii să găsească traseul și locațiile mai ușor.

Totodată, pentru a ajunge la audiențe specifice, care utilizează aplicații de călătorie, este crucial să te concentrezi pe platformele populare în Moldova. Aplicații ca Village Travel Bot, Eko App, Smart Guide sau Teleport sunt exemple de instrumente care îți permit să ajungi la vizitatori care caută destinații și experiențe autentice. Aceste aplicații sunt folosite de turiștii din Moldova, dar și de peste hotare pentru a explora destinațiile, iar integrarea traseului tău pe aceste platforme îți poate spori semnificativ vizibilitatea.

Prin urmare, este important să alegi cu atenție platformele potrivite pentru traseul tău, pentru a maximiza impactul și a ajunge la cei mai relevanți utilizatori.

Bine de știut!

Rețelele de socializare joacă un rol major în planificarea călătoriilor:

- ***86%** dintre oameni cercetează o destinație după ce au fost inspirați de postările altor utilizatori.*
- ***52%** își planifică vizita la o destinație pe baza conținutului găsit pe social media. Conținutul digital influențează direct alegerile turiștilor, făcând din social media un instrument esențial pentru promovarea destinațiilor!*

Sursă: Statista Global Online Travel Market și Allied Market Research Online Travel Market Report (pag 45)

Videoclipul de formă scurtă *încă domină rețelele sociale (Instagram și TikTok), în timp ce videoclipul de formă mai lungă domină YouTube (al doilea cel mai mare motor de căutare).*

CAPITOLUL III. MANAGEMENTUL, OPERAȚIONALIZAREA ȘI SUSTENABILITATEA FINANCIARĂ

3.1 Administrarea traseului și monitorizarea indicatorilor de performanță (KPI)

Indicatorii de performanță (Key Performance Indicators – KPI) reprezintă instrumente esențiale în managementul turistic, utilizate pentru a măsura eficiența, atractivitatea și sustenabilitatea

traseelor turistice. Acești indicatori permit evaluarea obiectivă a succesului unui traseu, luând în considerare trei dimensiuni principale: volumul de vizitatori, satisfacția experienței și impactul economic și ecologic.

Indicatorii de volum și utilizare reflectă intensitatea și distribuția traficului turistic. Ei permit identificarea tiparelor de vizitare, gradului de loialitate și modului de utilizare a traseului. Indicatori tipici includ volumul total de vizitatori, rata de revenire și analiza zilnică a traficului în funcție de gen și mod de transport. Acești indicatori sunt fundamentali pentru managementul capacității și prevenirea supraaglomerării.

Indicatorii de satisfacție și experiență evaluează calitatea percepută de turiști și gradul de recomandare a traseului. Instrumente precum Net Promoter Score (NPS), rata de satisfacție (CSAT) și rata de reclamații permit cuantificarea experienței vizitatorului și oferă informații relevante pentru îmbunătățirea serviciilor. Acești indicatori sunt critici în strategii de fidelizare și marketing turistic.

Indicatorii economici și de impact măsoară beneficiile financiare și presiunile ecologice generate de fluxul turistic. Printre aceștia se numără cheltuiala medie per vizitator, rata de conversie către servicii asociate și capacitatea de suport a traseului. Conceptul de capacitate de suport (psihologică și ecologică) este utilizat pentru a limita efectele negative ale supraaglomerării și degradării mediului. Indicatorul de ocupare (%) cuantifică gradul de utilizare a capacității maxime a traseului, contribuind la managementul sustenabil.

Indicatorii de management și întreținere permit monitorizarea stării infrastructurii și eficienței operaționale. Aceștia includ rata de finalizare a traseului și indicele de întreținere, reflectând gradul de utilizare efectivă și necesitatea intervențiilor pentru

conservarea traseului.

Sursele de date asociate acestor indicatori includ contoare de trafic (infraroșu, camere), date GPS (Strava, AllTrails), chestionare și sondaje digitale, precum și recenzii pe platforme sociale (TripAdvisor, Google Reviews). Corelarea acestor date permite o analiză complexă și obiectivă a performanței traseelor turistice, facilitând decizii manageriale fundamentate și planificarea sustenabilă a turismului.

Indicatorii de eficiență pentru un traseu turistic în Republica Moldova trebuie să țină cont de specificul local: pensiuni rurale, crame, turism receptor (incoming) și infrastructura de acces.

1. Indicatori Economici (Profitabilitate)

◇ ***Rentabilitatea Traseului (R):*** *Arată cât profit generează fiecare leu investit în organizarea excursiei (transport, masă la pensiuni, degustări).*

R = (Profit Net/ Cost Total) * 100

Exemplu: Un tur la Orheiul Vechi cu costuri de 5000 MDL și profit de 2000 MDL are o rentabilitate de 40%.

◇ ***Venitul Mediu per Turist*** *(ARPU): Esențial pentru a vedea dacă turiștii consumă servicii adiționale (suvenire, masterclass-uri de gătit plăcinte).*

ARPU = Venit Total/ Număr de Turisti

◇ ***Punctul de Critic (Break-even*** *Point): Numărul minim de turiști necesari pentru a acoperi cheltuielile fixe (ghid, motorină).*

Nr. Min. Turiști = Costuri Fixe / (Preț per Turist - Costuri Variabile per turist.

2. Indicatori de Popularitate și Operare

◇ ***Gradul de Ocupare*** *al Grupului (Go): Verifică dacă microbuzul/ autocarul pleacă plin.*

Go = (Nr. Bilete Vândute/ Capacitate Maximă Traseu) * 100

◇ ***Rata de Conversie a*** *Traseului: Câți dintre cei care au sunat/ întrebat despre o cramă (ex: Milești Mici) au și cumpărat turul.*

Conversia = (Nr. Rezervări/ Nr. Solicitări) * 100

3. Indicatori de Impact Local

◇ ***Multiplicatorul Turistic Local:*** *Măsoară cât din banii turistului rămân în comunitatea rurală (la meșteșugari, pensiuni locale).*

Impact Local = (Cheltuieli la Pensiuni + Cumpărături Produse Locale)/ Preț Total Tur

4. Indicatori de Calitate și Fidelitate

◇ ***Scorul de Promovare*** *Net (NPS): Câți turiști ar recomanda traseul tău prietenilor? Se măsoară prin sondaj (notă de la 0 la 10).*

NPS = % Promotori (note 9-10) - % Detractori (note 0-6)

◇ ***Rata de Retenție (Fidelitate):*** *Procentul de turiști care revin pentru un alt traseu în sezonul următor.*

Retenția = (Clienți Repetați/ Total Clienți) * 100

Managementul turiștilor constituie o componentă esențială a managementului turistic general și se referă la totalitatea proceselor prin care este planificat, organizat și controlat comportamentul și fluxul turiștilor într-o destinație. Din perspectivă teoretică, acesta se bazează pe principii din management, economie, sociologie și geografie, fiind un domeniu interdisciplinar.

În plan teoretic, managementul turiștilor are la bază conceptul de capacitate de suport (carrying capacity), care definește numărul maxim de turiști pe care o destinație îl poate primi fără a afecta negativ mediul, economia sau societatea locală. Această capacitate poate fi fizică (spațiu disponibil), ecologică (impact asupra naturii), socială (toleranța comunității) și psihologică (nivelul de satisfacție al turiștilor).

Un alt concept important este cel de flux turistic, care analizează deplasarea turiștilor în timp și spațiu. Managementul eficient urmărește distribuirea uniformă a acestora pentru a evita concentrarea excesivă în anumite zone sau perioade (sezonalitatea). În acest sens, se utilizează strategii precum diversificarea ofertei turistice, dezvoltarea de atracții alternative și promovarea turismului în extrasezon.

Din punct de vedere organizațional, managementul turiștilor implică funcțiile clasice ale managementului: planificarea (stabilirea obiectivelor și strategiilor), organizarea (structurarea resurselor), coordonarea (armonizarea activităților) și controlul (evaluarea rezultatelor). Aceste funcții sunt aplicate în contextul serviciilor turistice, unde interacțiunea directă cu clientul joacă un rol central.

De asemenea, teoria managementului turiștilor pune accent pe experiența turistică, considerată un produs complex format din servicii, emoții și percepții. Satisfacția turistului depinde de calitatea serviciilor, accesibilitate, siguranță și autenticitatea experienței. Prin urmare, managementul trebuie să fie orientat către client, adaptând oferta la nevoile și așteptările acestuia.

Un principiu fundamental este dezvoltarea durabilă, care presupune utilizarea responsabilă a resurselor turistice astfel încât să fie satisfăcute nevoile actuale fără a compromite generațiile viitoare. În acest context, managementul turiștilor include măsuri

de protecție a mediului, conservare a patrimoniului cultural și implicare a comunității locale în procesul decizional.

Administrarea traseului este un proces continuu care asigură funcționalitatea, atractivitatea și sustenabilitatea acestuia pe termen lung. Aceasta implică testarea, promovarea, gestionarea vizitatorilor și mentenanța regulată.

3.2 Structura Bugetului și identificarea surselor de finanțare

3.2.1 Bugetul și identificarea surselor de finanțare

Planificarea financiară reprezintă o etapă fundamentală în dezvoltarea și implementarea unui traseu turistic, întrucât asigură corelarea obiectivelor proiectului cu resursele disponibile și permite estimarea realistă a costurilor de amenajare, promovare, operare și întreținere. Un buget bine structurat trebuie să ia în considerare atât investițiile inițiale, cât și costurile recurente necesare pentru menținerea traseului în condiții corespunzătoare pe întreaga perioadă de exploatare.

Elaborarea bugetului se realizează pornind de la caracteristicile traseului: lungimea și gradul de dificultate, tipul de infrastructură necesară, numărul și natura obiectivelor turistice, condițiile terenului, statutul juridic al terenurilor, necesitățile de protecție a mediului, precum și nivelul de servicii oferit vizitatorilor. Pentru traseele din zone naturale protejate sau din zone cu patrimoniu cultural, bugetul trebuie să prevadă și eventualele costuri aferente obținerii avizelor, consultării specialiștilor și aplicării măsurilor de conservare.

Cheltuielile directe includ, în principal, lucrările și bunurile necesare pentru amenajarea traseului. Acestea pot cuprinde marcajele turistice și indicatoarele, panourile informative și

educative, amenajarea și consolidarea potecilor, punctele de observație, foișoarele, zonele de odihnă, podurile, rampele, toaletele ecologice, infrastructura pentru colectarea deșeurilor și alte dotări destinate siguranței și confortului vizitatorilor. În această categorie sunt incluse și costurile pentru promovarea traseului, producerea materialelor informative, dezvoltarea sau integrarea acestuia în platforme digitale, precum și cheltuielile operaționale necesare testării și pregătirii traseului pentru lansare.

Cheltuielile indirecte se referă la serviciile și activitățile care contribuie la calitatea și funcționalitatea traseului, fără a reprezenta în mod direct lucrări de infrastructură. Acestea pot include onorariile experților pentru planificare, proiectare, design, cartografiere și consultanță, instruirea ghizilor și a personalului local, activitățile de consultare și implicare a comunității, precum și activitățile de management și coordonare a proiectului.

Pentru asigurarea sustenabilității financiare, sursele de finanțare trebuie diversificate. Pot fi utilizate **granturi și finanțări nerambursabile** oferite prin programe europene, internaționale, naționale sau regionale, inclusiv programe dedicate turismului durabil, dezvoltării rurale, conservării patrimoniului, protecției mediului și dezvoltării comunităților. Complementar, pot fi mobilizate **surse publice,** prin bugete locale sau naționale și prin programe de investiții ale instituțiilor publice competente.

O altă sursă importantă o reprezintă **sponsorizările și contribuțiile sectorului privat.** Companiile locale, operatorii turistici, producătorii, unitățile de cazare, vinăriile, restaurantele și alte întreprinderi pot contribui financiar sau în natură la amenajarea și promovarea traseului, beneficiind, la rândul lor, de asocierea cu destinația și de creșterea fluxului de vizitatori.

În funcție de cadrul juridic aplicabil și de modelul de administrare al traseului, pot fi dezvoltate și **surse de venituri**

directe, precum servicii de ghidaj, activități tematice, evenimente, experiențe turistice, închirieri de echipamente sau alte servicii complementare. Eventualele taxe de acces trebuie analizate în raport cu statutul zonei, legislația aplicabilă și obiectivele de accesibilitate și conservare. **Crowdfunding-ul** poate reprezenta o soluție complementară pentru finanțarea unor elemente punctuale, în special atunci când proiectul are o puternică componentă comunitară sau de conservare.

Planul financiar trebuie să fie corelat cu un **calendar al investițiilor,** astfel încât intervențiile să fie prioritizate în funcție de necesitate. În prima etapă se recomandă finanțarea elementelor esențiale pentru siguranță și orientare – traseul, marcajele, indicatoarele și infrastructura minimă –, urmate de dotările pentru confort, interpretare, digitalizare și promovare. Pentru fiecare investiție este recomandată estimarea costului inițial, a duratei de utilizare și a costurilor anuale de întreținere.

O atenție deosebită trebuie acordată **costurilor de mentenanță,** care trebuie prevăzute încă din etapa de proiectare. Un traseu turistic nu poate fi considerat finalizat odată cu instalarea infrastructurii, deoarece marcajele, panourile, mobilierul, potecile și celelalte dotări necesită verificare, curățare, reparații și, după caz, înlocuire. Prin urmare, bugetul trebuie să includă o componentă anuală destinată operării și întreținerii.

Execuția bugetară trebuie monitorizată periodic, iar valorile estimate trebuie actualizate în funcție de prețurile reale, modificarea volumului lucrărilor, necesitățile identificate în teren și disponibilitatea surselor de finanțare. Se recomandă constituirea unei **rezerve de 10–15% pentru cheltuieli neprevăzute,** în special pentru lucrări de infrastructură și amenajări în teren.

3.2.2 Modele orientative de buget

Valorile de mai jos trebuie considerate **orientative**, urmând să fie adaptate în funcție de prețurile de piață, specificul local, materialele utilizate, condițiile terenului și cerințele tehnice ale fiecărui traseu.

MODEL	EXEMPLU	CARACTERISTICI PRINCIPALE
Traseu de scurtă durată – 5 km	„Poteca educativă a Codrilor”	Amenajare de bază, infrastructură redusă, orientare și interpretare
Traseu de lungă durată – 15 km	„Drumul Vinului”	Infrastructură diversificată, puncte de observație, zone de popas și promovare
Traseu tematic complex – 30 km	„Nistrul de Jos – Natură și Cultură”	Infrastructură complexă, mai multe tipuri de atracții, componente naturale și culturale

Model 1. Traseu de scurtă durată – 5 km

CATEGORIE	DETALII
Infrastructură	Amenajarea de bază și orientarea vizitatorilor
Marcaje turistice	10 panouri și pictograme
Amenajare traseu	Curățarea și repararea potecilor
Foișor pentru odihnă	1 foișor din lemn
Echipamente	Bănci și mese pentru odihnă
Panouri informative	5 panouri despre flora și fauna zonei

CATEGORIE	DETALII
Bănci și mese	3 locuri de popas
Promovare	Materiale informative și promovare online
Broșuri și pliante	500 de exemplare
Promovare online	Crearea unei pagini web sau integrarea în platformele existente

Totalul estimativ *se va determina prin însumarea costurilor aferente proiectării, achiziției materialelor, lucrărilor de amenajare, instalării, promovării și mentenanței inițiale.*

Model 2. Traseu de lungă durată – 15 km

CATEGORIE	DETALII
Infrastructură	Amenajare și dotare complexă
Marcaje turistice	30 panouri direcționale și pictograme
Refacere poteci	Nivelare și pavare în anumite secțiuni
Puncte de observație	2 turnuri de lemn
Toalete ecologice	2 unități
Foișoare și zone de popas	4 foișoare dotate
Echipamente	Mobilier și dotări pentru vizitatori
Panouri educative	10 panouri tematice
Stații de colectare a deșeurilor	5 puncte
Promovare	Materiale tipărite și promovare digitală

CATEGORIE	DETALII
Materiale promoționale	Hărți, broșuri și ghiduri
Website și aplicație digitală	Integrarea traseului în platforme existente
Întreținere anuală	Monitorizare, curățenie și reparații

Totalul estimativ *trebuie calculat în baza proiectului tehnic și a ofertelor de preț, cu includerea unei rezerve pentru cheltuieli neprevăzute.*

Model 3. Traseu tematic complex – 30 km

CATEGORIE	DETALII
Infrastructură	Amenajarea complexă a traseului
Marcaje turistice	50 de panouri direcționale și pictograme
Reabilitarea drumurilor	10 km de drum pietruit
Construcții pe traseu	Foișoare, poduri, rampe și alte structuri necesare
Puncte de observație	3 turnuri
Toalete ecologice	5 unități
Echipamente	Mobilier, dotări și elemente de siguranță
Panouri educative	20 de panouri tematice
Stații de reciclare	10 puncte
Promovare	Campanie regională și internațională
Campanie media	Relații cu mass-media, conținut foto-video și promovare digitală

CATEGORIE	DETALII
Platformă digitală	Website și/ sau aplicație
Întreținere anuală	Monitorizare, curățenie, reparații și intervenții sezoniere

Totalul estimativ *se stabilește în funcție de complexitatea lucrărilor, infrastructura propusă și specificul teritoriului.*

3.2.3 Recomandări practice

- Bugetul trebuie elaborat pe baza unei liste cantitative clare și, pe cât posibil, a unor oferte de preț actualizate.
- Se recomandă separarea investițiilor inițiale de costurile anuale de operare și mentenanță.
- Pentru cheltuieli neprevăzute se recomandă o rezervă de aproximativ 10 - 15%.
- Sursele de finanțare trebuie corelate cu natura fiecărei cheltuieli și cu condițiile de eligibilitate ale finanțatorului.
- Se recomandă evitarea dependenței de o singură sursă de finanțare.
- În cazul traseelor administrate în parteneriat, responsabilitățile financiare pentru întreținere trebuie stabilite înainte de lansarea traseului.
- Orice investiție în infrastructură trebuie analizată și din perspectiva costurilor de întreținere pe termen mediu și lung.
- Pentru traseele din arii naturale protejate sau alte zone cu regim special, bugetul trebuie să includă măsurile necesare pentru protecția mediului și conservarea patrimoniului.

3.3. Mentenanța infrastructurii, siguranța vizitatorilor și gestionarea riscurilor

3.3.1 Testarea și evaluarea

Testarea și evaluarea traseului turistic sunt etape esențiale pentru a asigura funcționalitatea, siguranța și atractivitatea acestuia. Aceste procese permit identificarea problemelor, ajustarea detaliilor și îmbunătățirea experienței turiștilor înainte de deschiderea oficială.

I. Testarea traseului

Scop: Verificarea traseului pe teren pentru a observa cum funcționează în practică.

Pași principali:

1. Simularea unei vizite turistice:

- ◇ ***Organizarea unui tur de** test cu participanți care reprezintă diferite categorii de turiști (familii, persoane cu mobilitate redusă, grupuri organizate).*
- ◇ ***Monitorizarea experienței vizitatorilor pentru** a identifica problemele legate de accesibilitate, siguranță și infrastructură.*

2. Verificarea infrastructurii:

- ◇ ***Marcaje: Sunt vizibile** și plasate corect?*
- ◇ ***Panouri informative: Sunt** clare și ușor de înțeles?*
- ◇ ***Facilități: Sunt punctele** de popas, toaletele și alte dotări funcționale și bine amplasate?*

3. Identificarea zonelor problematice:

- ◇ ***Sectoare cu acces dificil** sau riscuri de siguranță (ex. teren alunecos, zone neprotejate).*

◇ *Infrastructură deteriorată sau incompletă.*

II. Evaluarea traseului

Scop: Colectarea datelor și feedback-ului pentru a ajusta traseul și a îmbunătăți experiența utilizatorilor.

Pași principali:

1. Feedback de la turiști:

◇ ***Utilizarea chestionarelor sau interviurilor*** *pentru a înțelege satisfacția utilizatorilor.*

◇ ***Întrebări despre accesibilitate, atractivitate,*** *siguranță și facilități.*

2. Monitorizarea condițiilor pe teren:

◇ ***Utilizarea tehnologiei GPS pentru*** *a analiza rutele parcurse și timpul necesar.*

◇ ***Fotografierea punctelor de interes*** *și a problemelor identificate pentru a documenta ajustările necesare.*

3. Evaluarea impactului:

◇ ***Ecologic: Traseul afectează*** *zonele naturale protejate? Este necesară limitarea accesului în anumite sectoare?*

◇ ***Social: Comunitatea locală*** *beneficiază de proiect? Există conflicte legate de utilizarea terenului?*

◇ ***Economic: Traseul atrage*** *suficienți turiști pentru a justifica investiția?*

4. Analiza rezultatelor:

◇ ***Compararea obiectivelor inițiale cu*** *realitatea pe teren.*

◇ ***Stabilirea priorităților pentru ajustări.***

III. Ajustarea traseului

Pe baza rezultatelor testării și evaluării, se pot realiza:

- ◇ ***Revizuirea marcajelor și a*** *panourilor pentru a le face mai vizibile sau mai clare.*
- ◇ ***Îmbunătățirea infrastructurii (repararea potecilor,*** *adăugarea de noi facilități).*
- ◇ ***Redefinirea traseului*** în zonele *cu acces dificil sau impact ecologic negativ.*

Cum să proiectăm trasee sigure și accesibile?

Fiecare autor de traseu își dorește să dezvolte un traseu sigur și accesibil pentru ca acesta să fie pe larg utilizat. Accesibilitatea și siguranța traseelor turistice sunt esențiale în procesul de proiectare. Acestea nu doar că asigură o experiență plăcută și lipsită de riscuri pentru vizitatori, dar contribuie și la protejarea mediului natural și la sprijinirea dezvoltării sustenabile a comunităților locale.

Bine de știut!

Accesibilitatea *traseelor presupune ca acestea să fie ușor de parcurs pentru o gamă largă de turiști, inclusiv pentru cei cu mobilitate redusă sau cei fără experiență în drumeții. Este important să asiguri accesul la punctele de interes prin drumuri clare și marcaje vizibile, să eviți zonele periculoase și să oferi facilități adecvate, precum locuri de odihnă, toalete sau puncte de apă.*

Bine de știut!

Siguranța *traseului este strâns legată de prevenirea accidentelor. Aceasta presupune evaluarea atentă a terenului, identificarea potențialelor riscuri (teren accidentat, condiții meteo nefavorabile) și implementarea de măsuri preventive. De asemenea, traseul trebuie să includă semne de avertizare, marcaje clare și instrucțiuni de urmat în caz de urgență.*

Accesibilitatea trebuie planificată cu atenție pentru ca turiștii să poată ajunge și parcurge traseul cu ușurință. Este esențial să ținem cont de următorii factori pentru a asigura un acces optim:

1. Identificarea punctelor de acces: Este important să stabilim locațiile de început și sfârșit ale traseului, dar și punctele intermediare, precum parcările sau stațiile de transport public, care facilitează accesul turiștilor din diverse colțuri ale regiunii.

2. Adaptarea infrastructurii: Drumul și potecile trebuie să fie bine întreținute, pentru a asigura accesul tuturor categoriilor de turiști, inclusiv familii cu copii mici sau persoane cu mobilitate redusă. În plus, trebuie să se ia în considerare necesitatea de a crea trasee accesibile pentru biciclete sau persoane cu diverse nevoi speciale.

3. Semnalizarea traseelor: Instalarea de marcaje vizibile și intuitive (pictograme, stâlpi de orientare, semne direcționale) este esențială pentru a ajuta turiștii să se orienteze ușor. Hărțile de traseu, fie ele fizice sau digitale, trebuie să fie clare și ușor de înțeles.

4. Conectivitatea: Traseele trebuie să fie integrate eficient cu rețeaua de transport local pentru a încuraja un acces sustenabil. În acest sens, ar trebui să se facă legături cu autobuzele sau bicicletele publice, pentru a facilita transportul către și dinspre zonele de start ale traseelor.

Prin urmare, accesibilitatea nu se referă doar la infrastructură fizică, ci și la integrarea traseului în rețeaua mai largă de transport

și servicii, contribuind la o experiență plăcută și accesibilă pentru toți vizitatorii.

Exemplu concret:

Traseul „Lacul Beleu și Lunca Prutului” include:

- ◇ ***O potecă pietonală marcată,*** *accesibilă și bicicliștilor.*
- ◇ ***Drumuri de acces pentru*** *vehicule electrice sau transport public local până la intrarea în traseu.*
- ◇ ***Facilități pentru persoanele cu*** *dizabilități (rampe și trasee pavate).*

Siguranța pe traseu presupune implementarea unor măsuri care să minimizeze riscurile și să asigure un mediu protejat pentru turiști. Este esențial ca fiecare traseu să fie proiectat cu măsuri de prevenire a accidentelor și cu dotări care să sprijine siguranța vizitatorilor. Aspectele cheie includ:

1. Evaluarea riscurilor: Identificarea zonelor potențial periculoase, cum ar fi terenurile alunecoase, mlaștinile sau pantele abrupte, este esențială. Panourile de avertizare, instalate strategic, vor informa turiștii despre eventualele pericole și vor contribui la prevenirea accidentelor.

2. Dotări pentru siguranță:

- ◇ **Balustrade***: Instalează balustrade în zonele expuse sau abrupte pentru a preveni alunecările și căderile.*
- ◇ **Turnuri de observație sigure***: Construiți turnuri de observație stabile și sigure, din materiale durabile, care să permită turiștilor o vizibilitate bună, fără riscuri.*
- ◇ **Puncte de prim-ajutor***: Amplasarea unor puncte de prim-ajutor dotate cu truse medicale este importantă pentru a oferi asistență rapidă în caz de accident.*

3. Ghidaj profesionist: Instruirea ghizilor locali este esențială, astfel încât aceștia să poată răspunde prompt și eficient în situații de urgență, garantând siguranța turiștilor.

4. Sisteme de comunicare: Asigurarea semnalului GSM în zonele izolate este crucială pentru a putea interveni rapid în caz de nevoie. De asemenea, instalarea de puncte de apel de urgență va permite turiștilor să solicite ajutor imediat, chiar și în locuri mai greu accesibile.

Prin implementarea acestor măsuri, turiștii vor explora în mod confortabil și sigur traseul.

Exemplu concret:

În cadrul traseului din rezervația „Codrii", siguranța vizitatorilor este garantată prin:

- ◇ ***Balustrade din lemn în*** *zonele cu diferențe mari de nivel.*
- ◇ ***Avertizări privind animalele sălbatice*** *pe panouri informative.*
- ◇ ***Organizarea periodică a patrulelor*** *de rangeri pentru întreținere și siguranță.*

Accesibilitatea și siguranța traseelor turistice trebuie să fie strâns legate de **protecția mediului** și respectul față de biodiversitate. Acest lucru asigură nu doar o experiență plăcută pentru turiști, dar și conservarea pe termen lung a resurselor naturale. Iată câteva măsuri esențiale:

1. Restricționarea accesului în zone sensibile: Este important să limităm numărul de vizitatori în habitate fragile sau zone ecologice sensibile, pentru a preveni deteriorarea acestora. Zonele protejate, cum ar fi pădurile virgine sau habitatele rare de faună și floră, trebuie să fie accesibile doar în condiții bine reglementate, pentru a conserva biodiversitatea.

2. Amenajarea traseelor ecologice: Traseele trebuie construite

folosind materiale ecologice și biodegradabile, care au un impact minim asupra mediului. De asemenea, se va acorda o atenție deosebită în ceea ce privește amplasarea infrastructurii, pentru a preveni orice afectare a ecosistemelor locale. Aceasta include construcția de poteci din materiale naturale, platforme de observare care nu afectează vegetația și instalarea de infrastructuri care protejează solul de eroziune.

Prin integrarea protecției mediului în procesul de planificare a traseelor, se asigură nu doar confortul și siguranța vizitatorilor, ci și păstrarea integrității naturii pentru generațiile viitoare.

Exemplu concret:

Pe traseul „Pădurea Domnească", zonele cu specii protejate sunt delimitate, iar turiștii sunt ghidați pe platforme ridicate pentru a reduce impactul asupra solului și vegetației.

La proiectarea traseelor turistice durabile, este esențial să avem în vedere nu doar experiența turiștilor, ci și impactul pozitiv asupra comunităților locale. Un traseu bine planificat poate aduce multiple beneficii economice și sociale pentru regiunile vizate:

1. Oportunități economice sporite: Prin atragerea unui flux constant de turiști, traseele turistice facilitează dezvoltarea afacerilor locale: restaurante, pensiuni, cafenele și magazine care vând produse locale, susținând astfel economia locală.

2. Crearea de locuri de muncă: Traseele turistice contribuie la crearea de locuri de muncă atât directe (ghizi, lucrători în industrie hotelieră, întreținerea traseelor), cât și indirecte (furnizori de produse și servicii locale). Acest lucru sprijină dezvoltarea capitalului uman și reduce migrarea tinerilor către alte zone.

3. Dezvoltare infrastructurală și socială: Odată cu dezvoltarea traseelor turistice, se îmbunătățește infrastructura locală, incluzând drumuri, facilități de cazare și centre de informare pentru turiști. Aceste îmbunătățiri beneficiază nu doar turiștii, ci și

locuitorii zonei, care se bucură de un acces mai ușor și de condiții mai bune de trai.

4. Promovarea tradițiilor și produselor locale: Traseele turistice durabile pot contribui la promovarea tradițiilor locale, a meșteșugurilor și a produselor regionale, atrăgând turiști interesați de cultura autentică a zonei. Acest lucru sprijină micile afaceri de familie și meșteșugarii locali, creând o piață pentru produsele locale tradiționale.

3.3.2 Crearea grupului de lucru și planul de acțiuni cu implicarea actorilor locali

Un grup de lucru dedicat contribuie la succesul proiectului. Acesta trebuie să includă:

- Specialiști în turism și ecologie: Consultanți care ajută la dezvoltarea traseului în mod sustenabil.
- Designeri grafici: designeri specializați în orientare spațială și cartografie.
- Reprezentanți ai comunității.
- Companie de construcții

CONCLUZIE

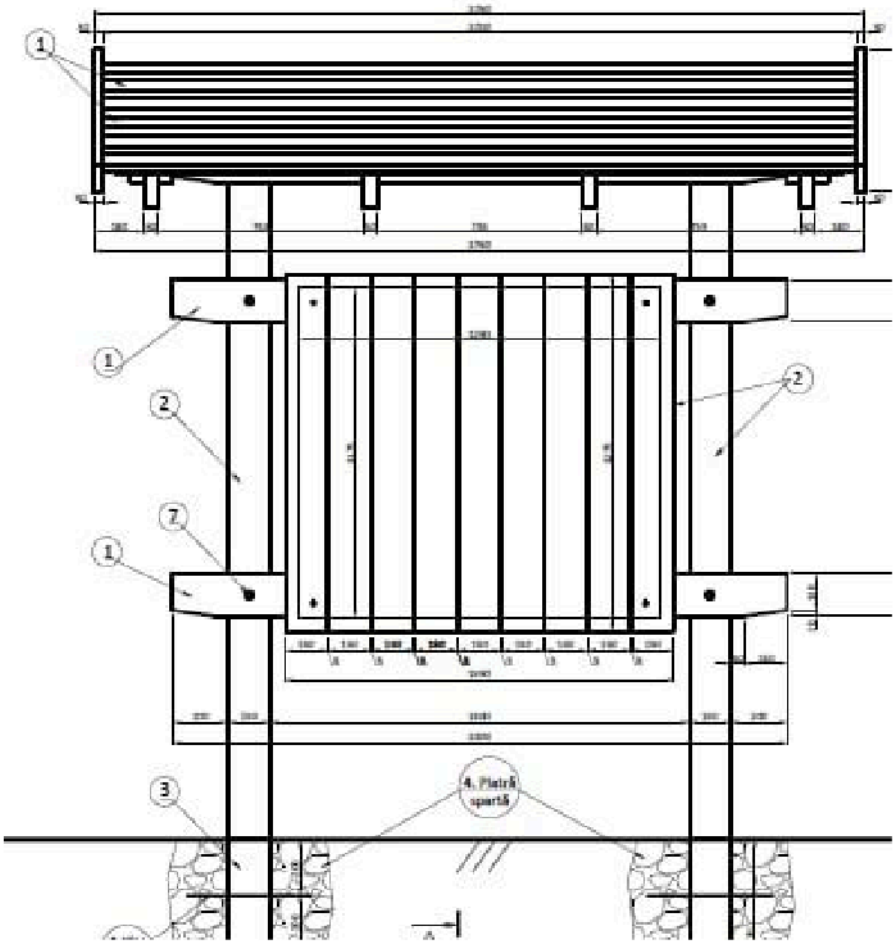
Dezvoltarea și implementarea traseelor turistice reprezintă un pilon fundamental în transformarea Republicii Moldova într-o destinație competitivă, autentică și sustenabilă. Depășind simpla delimitare geografică a unor itinerare, un traseu turistic bine conceput devine un instrument strategic de planificare teritorială și o punte de legătură între conservarea patrimoniului natural și cultural, dezvoltarea economică regională și crearea de experiențe memorabile pentru vizitatori.

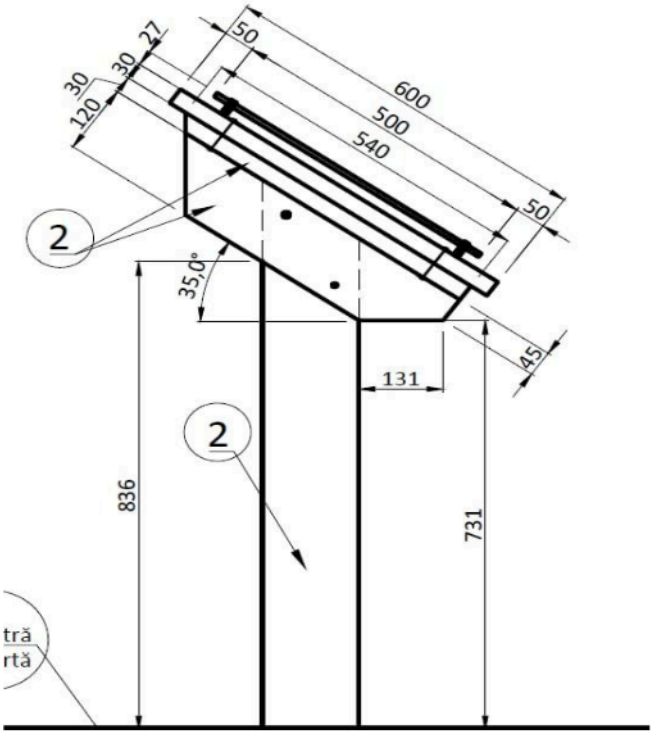
Prezentul ghid oferă un cadru metodologic riguros și integrat, menit să ghideze toți actorii implicați — de la autorități publice centrale și locale, la ONG-uri, antreprenori și comunități rurale — în fiecare etapă a procesului: de la fundamentarea legislativă și identificarea potențialului teritorial, până la amenajarea tehnică, marcare, digitalizare și management operațional pe termen lung. Experiența practică demonstrată prin studii de caz, precum rețeaua de trasee din Raionul Edineț, confirmă faptul că respectarea standardelor tehnice de semnalistică și a principiilor de siguranță transformă resursele turistice brute în produse turistice durabile și atractive la nivel național și internațional.

Reușita pe termen lung a acestor inițiative depinde în mod direct de colaborarea strânsă între sectorul public, privat și comunitățile locale, precum și de menținerea unui echilibru strict între promovarea turistică și protejarea mediului înconjurător. Prin aplicarea consecventă a principiilor și metodologiilor structurate în acest ghid, traseele turistice din Republica Moldova vor continua să genereze plus valoare economică, să sprijine antreprenoriatul local și să consolideze identitatea culturală a țării pe harta turismului european și global.

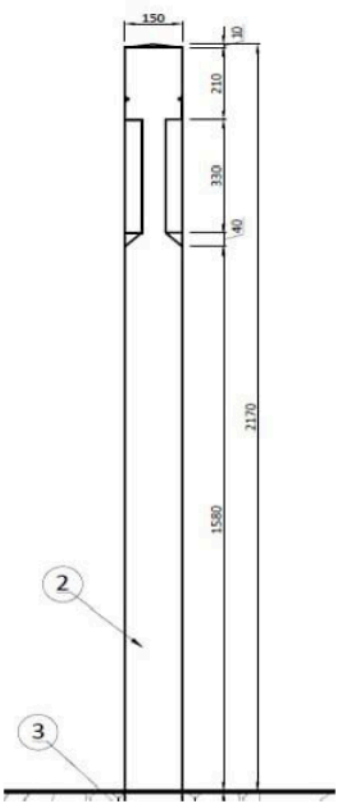
ANEXE

Anexa 1: *Planul tehnic cadru pentru elaborarea unui traseu turistic*

Anexa 2:. *Plan tehnic panou pupitru*

Anexa 3:. *Plan tehnic bornă de marcaj*

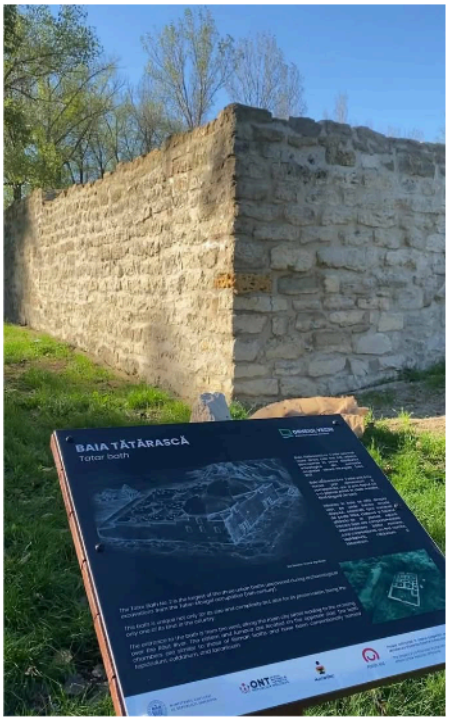
Anexa 4:.

Exemplu panou cap de traseu

Anexa 5:.

Exemplu panou trasee din regiune

Anexa 6:. *Exemple panou informativ pupitru*

Anexa 7:. *Exemple borne de orientare*

BIBLIOGRAFIA

1. Legea nr. 81 din 18.03.2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător - Reglementează formele și principiile efectuării investițiilor, incluzând garanțiile oferite investitorilor autohtoni și străini.

2. Codul Civil nr. 1107-XV din 06.06.2002 - Reglementează relațiile juridice dintre persoanele fizice și juridice, inclusiv formele organizatorice pentru antreprenoriat și drepturile patrimoniale.

3. Codul Muncii nr. 154-XV din 28.03.2003 - Reglementează raporturile de muncă dintre angajatori și salariați, drepturile și obligațiile părților, condițiile de muncă și protecția angajaților.

4. Codul Fiscal nr. 1163-XII din 24.04.1997 - Stabilește aplicarea taxelor și impozitelor, drepturile și obligațiile contribuabililor și regimul fiscal aplicabil.

5. Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi - Definește noțiunea de antreprenoriat și întreprindere, reglementând drepturile și obligațiile agenților economici.

6. Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată - Stabilește modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților cu răspundere limitată.

7. Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni - Reglementează înființarea, funcționarea și lichidarea societăților pe acțiuni.

8. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030" - Pe 2 martie 2023, Republica Moldova a adoptat un plan strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a țării, adresând domenii-cheie precum economia, educația, sănătatea și infrastructura.

9. Legea nr. 1515-XII privind protecția mediului înconjurător - Asigură cadrul legislativ pentru protejarea și conservarea mediului natural.

10. Legea nr. 1538-XIII privind fondul ariilor naturale protejate de stat - Stabilește regimul juridic și măsurile de protecție pentru ariile naturale protejate.

11. Legea nr. 352/2006 privind organizarea activității turistice - Oferă cadrul legal pentru dezvoltarea turismului, stabilind cerințe pentru prestatorii de servicii turistice.

12. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) - Adoptate în 2015, ODD reprezintă un ghid global pentru a eradica sărăcia, proteja planeta și asigura prosperitatea pentru toți, promovând un echilibru între dezvoltarea economică, protecția mediului și incluziunea socială până în 2030.

13. Programul LEADER - Inițiativă europeană ce sprijină dezvoltarea rurală prin implementarea proiectelor locale de dezvoltare durabilă. Administrat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

14. Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor (ISSPNPC) - Reglementează protecția consumatorilor și verifică conformitatea produselor și serviciilor.

15. UNDP - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, axat pe proiecte de dezvoltare durabilă la nivel global.

16. Ghid constituire SRL - Modele de documente și informații practice pentru constituirea unei societăți cu răspundere limitată

17. Consumator.gov.md - Platformă informativă privind drepturile consumatorilor, inclusiv în sectorul turistic.

RECOMANDĂRI UTILE:

(scanează QR codul pentru a accesa site-ul)

Antrim. md

Ghidul agricultorului

Oda.md

Ghid de Marketing privind Dezvoltarea Turismului în RM

Ghid de Evaluare Accesibilitate

Steelbox.md/ Case și Vile

REDIA

GRUPUL DE LUCRU:

Ana Sandra - ONT

Valentin Ceban - ONT

Tatiana Arcan - InnoVillage

Vitalie Jereghi - LEADER

Cristina Dușa - LEADER

Elena Balațel - ONT

Andrei Rusu - Go Adventure

Victor Koroli - Alianța INFONET

Nicolai Olarașu - ONT

Anastasia Gurschi - Design și machetare

Natalia Florea - Redactor

Doina Izman - Rezervația Cultural Naturală „Orheiul Vechi”